

Aandachtspunten bij het werken met in het wild levende ratten

Kort geleden is door onderzoek bekend geworden dat bruine ratten geïnfecteerd kunnen zijn met het Seoul virus (een hantavirus soort). Deze infectie komt waarschijnlijk zeer plaatselijk bij dieren voor. Het is al langer bekend dat ratten, dus ook muskus- en beverratten, in heel Nederland dragers kunnen zijn van leptospiren, veroorzakers van de ziekte van Weil. Deze tekst heeft als doel om mensen die in het veld met deze dieren werken (zoals dierplaagbeheersers) te informeren over de toepassing van preventieve maatregelen en hygiëne maatregelen.

Seoul virus

Wat is Seoul virus?

Het Seoul virus is een hantavirus soort die van ratten op mensen kan overgaan. Bij een klein aantal mensen dat hiermee besmet wordt (1 op de 10) kan het virus leiden tot ziekte. De klachten zijn meestal mild en lijken op griep, maar kunnen soms erger zijn zoals een nierontsteking.

Hoe kan ik Seoul virus krijgen?

U kunt besmet raken door het inademen van stofdeeltjes of druppeltjes (aerosolen genoemd) van uitwerpselen, urine en speeksel van besmette knaagdieren. Werknemers kunnen vooral blootgesteld worden bij werkzaamheden met besmette dieren of de ingedroogde uitwerpselen of urine daarvan, waarbij stofvorming kan plaatsvinden. Mogelijk kan besmetting ook plaatsvinden na een beet van besmette knaagdieren en via slijmvliesen en beschadigde huid.

Het Seoul virus is niet besmettelijk van mens op mens.

Ziekte van Weil

Wat is de ziekte van Weil?

Leptospiren zijn bacteriën die de ziekte van Weil kunnen veroorzaken. Het ziektebeeld lijkt op griep met koorts, waarbij ook een nierontsteking kan ontstaan en de ziekte kan in zeldzame gevallen een dodelijke afloop hebben. Ongeveer 1 op de 10 mensen die de ziekte van Weil krijgt, is erg ziek.

Hoe kan ik de ziekte van Weil krijgen?

Leptospiren komen via de beschadigde huid of slijmvliesen in het lichaam. U kunt besmet raken door contact met besmette knaagdie-

ren zoals (bruine) ratten, de urine daarvan of de met urine vervuilde omgeving. Ook door het inademen van besmette stofdeeltjes of druppeltjes (aerosolen) of door spatten van besmette urine in de ogen kunt u besmet raken. De ziekte van Weil is vrijwel niet besmettelijk van mens op mens.

Wat moet ik nog meer weten?

- Mensen die regelmatig in aanraking komen met (mogelijk besmette) (bruine) ratten of hun urine/uitwerpselen hebben een hoger risico om ziek te worden van het Seoul virus of leptospiren.
- Klachten als gevolg van Seoul virus en ziekte van Weil lijken op elkaar; bij beiden zijn er griepachtige verschijnselen, koorts en in ernstige gevallen nierfalen.
- Leptospiren komen in heel Nederland bij ratten voor. Voor Seoul virus is het nu nog onbekend hoe de verspreiding is bij ratten in Nederland.

Wat kan ik doen?

(afhankelijk van de werksituatie)

- Voorkom contact met speeksel, urine en uitwerpselen van ratten.
- Voorkom dat u gebeten wordt door ratten. Als dat niet te voorkomen is gebruik dan geschikte beschermingsmaatregelen.
- Voorkom stofvormend werk, bijvoorbeeld door bij het werken in/op droge oppervlakten deze nat te maken (indien van toepassing).
- Pas hygiëne maatregelen toe (zie hieronder).

Persoonlijke beschermingsmiddelen en hygiëne maatregelen

Om blootstelling aan leptospiren en Seoul virus (en andere ziekteverwekkers) te voorkomen, is het advies om bij werkzaamheden met ratten de volgende beschermende maatregelen te nemen:

- Gebruik (lange) handschoenen.
- Gebruik bij voorkeur wegwerphandschoenen, die worden vervangen na contact met de ratten.
- Gebruik in situaties waarbij contact kan bestaan met (uitwerpselen, urine en speeksel van) ratten, zoals het legen van

levend vangende kooien en lokaasvloten, een veiligheidsbril* en een mondkapje (minstens type FFP2). Hiermee kunt u infectie door het inademen van stof- en vloeistofdeeltjes in de lucht (aerosolen) en via de ogen voorkomen.

- Draag bij het afvoeren en begraven van bruine ratten, een veiligheidsbril en masker.
- Als er gewerkt wordt met een vangmiddel draag dan ook een veiligheidsbril, mondkapje en handschoenen bij het afspoelen/schoonmaken van een vangmiddel.
- Het mondkapje is voor eenmalig gebruik!
- De veiligheidsbril schoonmaken en desinfecteren.
- Ontsmet handen met alcoholhoudende gel. Was daarna de handen, zeker wanneer de handen zichtbaar vuil zijn of plakkerig aanvoelen. Was de handen met water en zeep.

Doe dat altijd:

- na contact met dieren of dierlijke materialen,
- vóór het eten, roken en drinken,
- vóór en na toiletbezoek,
- na het uitkleden, en voordat u weer schone kleding aantrekt,
- na het aanraken van gebruikte beschermende kleding met blote handen,
- nadat u gewerkt heeft met een gescheurde handschoen.
- Draag geen horloge of andere sieraden.
- Na verwonding, wond goed uitspoelen met water en zeep.
- Schaaf- en snijwonden afdekken met waterdichte pleister of wondspray.

* Besmetting met leptospiren en Seoul virus kan via de slijmvliesen. Om dat te voorkomen moet een ruimzichtbril worden gebruikt waarbij de zijken zijn afgesloten.

Dit document is opgesteld op verzoek van de Unie van Waterschappen en aangepast voor de plaagdierbeheersingsbranche.